

Juhani Lavanko

Saarna 13. sunnuntai helluntaista (Mark 7:31-37) 14.8.2016 Karjasillan kirkko

Tänä päivänä kristityt kaikkialla maailmassa tunnustavat, että Juudean Betlehemissä syntynyt Marian poika on odotettu Jumalan voideltu, hepreaksi Messias, kreikaksi Kristus. Vanhan testamentin lupaukset ovat täyttyneet hänessä.

Messiasodotus oli vahvasti läsnä Jeesuksen syntymän ajan henkisessä ilmastossa. Uudessa testamentissa odotus heijastuu kuvauksissa Johannes Kastajasta, vanhan liiton viimeisestä profeetasta. Hänellä oli opetuslapsia. Joidenkin muiden ehdokkaiden tavoin myös häntä pidettiin luvattuna messiaana. Kastaja itse torjuu häneen kohdistuvat odotukset. Kun hän kohtaa Jeesuksen, hän lausuu kuolemattomat sanansa: ”Katsokaa: Jumalan Karitsa, joka ottaa pois maailman synnin”.

Tämän päivän evankeliumissa on outo kieltö. Kun Jeesus on parantanut kuuron miehen, hän kieltää silminnäkijöitä kertomasta tästä kenellekään. Tämä merkillinen kieltö liittyy Jeesuksen messiaanisuuteen, hänen asemaansa ja arvovaltaansa kaikin valtuuksin toimivana Jumalan Poikana. Jeesuksen kieltö levittää tietoa hänen toimistaan toistuu Markuksen evankeliumissa usein. Tieteellisessä evankeliumitutkimuksessa tästä ilmiöstä on jo pitkään käytetty termiä messiassalaisuus, saksaksi Das Messiasgeheimnis. Saksalainen papin poika, professori William Wrede julkaisi vuonna 1901 käänteentekevän, laaja-alaisen tutkimuksen Messiassalaisuus evankeliumeissa.

Kun luemme rinnan Uuden testamentin neljää evankeliumia, havaitsemme jo alkulehdillä, että niissä on merkittäviä eroja. Jeesuksen lapsuuskertomukset ovat vain Matteuksen ja Luukkaan evankeliumeissa. Evankeliumien kirjoittajat painottavat kerronnassaan asioita, jotka he henkilökohtaisesti ja heidän taustayhteisönsä, kristilliset seurakunnat kokevat, erityisen merkitykselliseksi. He eivät ole puolueettomia historioitsijoita. He kirjoittavat Jeesuksen elämästä pääsiäisen tapahtumien jälkeen, ylösnousemususkon valossa.

Emme voi tänä päivänä tarkasti tietää, ovatko Jeesuksen messiaanisuuden paljastamiskiellot historiassa eläneen ja vaikuttaneen Jeesuksen kieltoja vai ovatko ne Markuksen evankeliumin kirjoittajan tulkinnallinen keino ilmaista Jeesuksen persoonan erityislaatua. Niin tai näin, samanaikainen kieltö levittää tietoa parantamishmeistä ja tehdä niitä julkisesti teillä ja aivovierillä, on joka tapauksessa jännitteessä. Eikö julistuksen tehtävä ole levittää sanomaa Jumalasta, jonka ihmisiä rakastavaa mielenlaatua Jeesuksen elämä, sanat ja teot valaisevat?

Miksi ihmeessä Jeesus kieltää ihmisiä kertomasta hänestä ja hänen hyvydestään?

Professori Wrede ja hänen jälkeensä vaikuttaneet Uuden testamentin tutkijat tarjoavat vastaukseksi erilaisia tulkintoja. En kuvittele, että minulla olisi jotakin uutta tarjota. Olen kuitenkin vakuuttunut, että tämän kysymyksen äärellä kannattaa pysähtyä. Julkisen ja salatun jännite ei ole merkityksetön sivujuonne. Jännitteen syiden pohdintaku voi avata syvällisellä tavalla Jeesuksen tehtävää ja merkitystä. Seuraavassa joitakin vaatimattomia yrityksiä raottaa salaperäisyyden akkunaa.

Kun Jeesus kokoaa ympärilleen 12 opetuslasta, hän kutsuu heitä seuraamiseen. Hän ei kaipaa ihmeiden ja muiden tunnustekojen perässä juoksijoita. Hän kutsuu jokaista henkilökohtaisesti: Seuraa! Sinä minua. Ristinmies ei lupaa seuraajilleen helppoa elämää. Hän ei anna katteettomia lupauksia. Ota Jeesus elämäsi, niin menestyt. Hymyä huuleen! Keep smiling! Sen sijaan hän sanoo: "Maailmassa teillä on ahdistus". Hän ei lupaa poistaa ahdistusta, mutta hän lupaa jakaa kipumme. Hän lupaa, että hänen seurassaan vaikeallekin elämälle löytyy mieli ja tarkoitus.

Jeesuksen lähimpienkin oppilaiden on vaivalloista sisäistää, mikä on Jeesuksen tehtävä. Kun hän puhuu heille lähestyvistä kuolemastaan, Pietari vetää hänet erilleen ja nuhtelee häntä: ”Jumala varjelkoon! Sitä ei saa tapahtua Sinulle Herra!” Jeesuksen vastaus Pietarin väliin tuloon on tyrmäävä: ”Väisty tieltäni, Saatana! Jeesus toppuuttelee yli-innokkaita seuraajaehdokkaista: ”Jos joku tahtoo kulkea minun jäljessäni, hän kieltäköön itsensä, ottakoon ristinsä ja seuratkoon minua” (Mt 16:22-24).

Vasta kolmannen aamun ihme, Jeesuksen herättäminen kuolleista, synnyttää kristillisen uskon kaikessa täytydessään. Pääsiäisen tapahtumat, risti ja tyhjä hauta olivat siis välttämätön reunaehto sille, että Jeesuksen perimmäinen tehtävä ja olemus asettuvat edes hämärästi kohdalleen hänen ensimmäisten seuraajiensa mielessä ja sydämessä - kuinka häntä etäämpää havainnoivien kohdalla olisi voinut olla toisin. Eivät suinkaan kaikki, jotka kohtaavat Jeesuksen kasvoista kasvoihin, tunnusta häntä messiaaksi. Vanhan testamentin ennustusten valossa ilmassa oli toisenlaisen messiaan odotusta. Monien Jeesuksen ajan juutalaisten toiveissa messiaan saapuminen merkitsi maanpäällistä herruutta ja Israelin vapautumista roomalaisen miehitysvallan ikeestä.

Ihmeteioissa valta ja voima tulevat näkyväksi. Niinpä tunnusteet tulkittiin herkästi näytöksi Jeesuksen maanpäällisestä herruudesta ja kuninkuudesta. Tämä väärinymmärtämisen riski lienee yksi keskeinen syy Jeesuksen kiellolle levittää tietoa hänen tekemistään ihmeistä.

Valaiseva esimerkki oikean ymmärtämisen varjelemisesta on evankeliumin kuvaus tapahtumasta, jossa Jeesuksen läheiset oppilaat, Pietari, Jaakob ja Johannes saavat hetkellisesti kohdata Kristuksen jumaluuden kaikessa täytydessään. Mestari vie heidät korkealle vuorelle yksinäisyyteen, pois toisten luota. Siellä hänen ulkomuotonsa muuttuu heidän nähtensä. Hänen vaatteensa hohtavat lumivalkoisina. Sitten paikalle ilmestyvät Elia ja Mooses. Nämä keskustelevat Jeesuksen kanssa. Pilvestä kuuluu ääni: ”Tämä on minun rakas Poikani, kuulkaa häntä”. Kirkastusvuorikokemus on nopeasti ohitse. On aika palata arkeen. Kun seurue laskeutuu alas vuorelta, Jeesus näyttää taas tavalliselta mieheltä. Hän varoittaa oppilaitaan ja kieltää heitä kertomasta kenellekään siitä, mitä he näkivät ennen kuin vasta sitten, kun ihmisen Poika on noussut kuolleista (Mk 9:9).

Ihmeteot viittaavat itsensä yli. Niiden tehtävä on julistaa, että elävä Jumala kohdataan täällä, alhaalla, tässä maailmassa. Jumalan valtakunta on tullut lähelle Kristuksessa, hänen sanoissaan ja teoissaan.

Sitten kuvaus tilanteesta, jossa Jeesuksen messiaanisuuden salaamisen aika on ohitse. Markuksen evankeliumin toiseksi viimeisessä luvussa kerrotaan siitä, mitä Golgatalla tapahtuu, kun Jeesus huutaa kovalla äänellä ja antaa henkensä. Temppelein väliverho repeää kahtia, ylhäältä alas asti. Ristin juurella seisoo vartiossa sadanpäällikkö. Kun hän näkee Jeesuksen tällä tavoin kuolevan, hän sanoo: ”Tämä mies oli todella Jumalan Poika”.

Roomalaisen sotilaan tunnustus kertoo, että Jeesuksen kuolema avaa kristilliselle uskolle oven kaikkeen maailmaan. Kristuksessa on avautunut uusi aika koko maailmalle. Temppelein väliverhon repeäminen kahtia on vaikuttava kuva siitä, että lepytysuhrien aika on ohitse. Jeesus Kristus, Jumalan Karitsa, on riittävä uhri koko maailman syntien sovittamiseksi. Vasta ristin valossa voi Jeesuksen asema Jumalan Poikana tulla oikealla tavalla ymmärretyksi riippumatta uskon tunnustautuvan uskonnollisesta ja kulttuurisesta taustasta.

Messiassalaisuus murtuu lopullisesti pääsiäisen tapahtumissa, Jeesuksen ristinkuolemassa ja ylösnousemuksessa. Kuitenkin julkisen ja salatun jännite pysyy niin kauan kuin aikaa on. Jumalan työ jää siinä mielessä aina salaisuudeksi, että sitä ei voi tieteen keinoin tyhjentävästi selittää, ei kumota eikä todentaa. Katselemme Jumalan kirkkautta kuin kuvastimesta. Näemme hämärästi.

Akateemikko, kirjailija Mika Waltari luonnehtii osuvasti Jumalan valtakunnan salattua voimaa. Hän kirjoittaa: ”Elämä jauhaa hitaasti mutta vääjäämättömästi ihmisen oman tavoittelun, ihanteet ja päämäärät murskaksi. Uskonvarainen toivo jää silti elämään. ”Ihmisen todellisuudessa ei ole mitään kestäväää, mutta valtakunta tuonpuoleisena uutena todellisuutena saattaa avata tien, joka muutoin olisi suljettu”.

Tie tuonpuoleiseen uuteen todellisuuteen, onko tie löydettävissä? Jeesus lupaa: ”Hän itse on Tie, Totuus ja Elämä”. Tie ei siis ole vähempää kuin hän itse. Jeesuksen kutsu on kutsu seuraamiseen. Seuraaminen merkitsee suhteessa elämistä. Suhteessa eläminen on taakkojen ja kuormien jakamista. Suhteessa eläminen on osallisuutta Jumalan lahjoihin, syntien anteeksi saamiseen ja iankaikkiseen elämään. Suhteessa eläminen on rakkautta välittämistä. Mestari itse näyttää sanoillaan ja teoillaan tien välittämiseen, joka ylittää rajat. Hän ei katso henkilöön. Hän ei katso syntyperään, kulttuuritaustaan tai uskontoon. Hän on tullut jokaista varten.

Kannattaako hyvän puolesta taistella kun maailmassa joka tapauksessa on vääryyttä ja epäoikeudenmukaisuutta? Ajattelen, että perimmältään on kysymys luottamuksesta Jumalan hyvyyteen. Kun luotamme Jumalan hyvyyteen, uskallamme toivoa parempaa keskellä elämän kipeitä tosiasioita. Saamme rohkeuden ottaa riskejä hyvien asioiden puolesta.

Rohkaisuksi epäileville Mestari esittää vertauksen. Taivasten valtakunta on kuin hapate. Kun nainen sekoitti sen kolmeen vakalliseen jauhoja, koko taikina happani (Mt 13:33). Tällä kuvalla hapatteesta Jeesus osoittaa, että hitusessa jumalallista rakkautta piilee valtava muutosvoima. Hitusessa jumalallista hyvyyttä on voimaa enemmän kuin säkillisessä pahuutta. Rakkaus lisääntyy rakastaessa.

Omaa aikaamme vaivaa näköalattomuus. Kaipaamme tien näyttäjiä, sellaisia näkyjen miehiä ja naisia kuten vaikkapa Martin Luther King ja äiti Teresa. Heitä yhdistää nöyryys ja rohkeus. Heitä yhdistää ihmisestä välittäminen. Heitä yhdistää kiittollisuus. Kiittollisuus nousee luottamuksesta Jumalan hyvyyteen.

Pienetkin eleet ovat toivon pilkahduksia maailmassa, jossa kokonaiset ihmisryhmät ja kansakunnat eristäytyvät toisistaan. Johtajat pullistelevat egoaan ja uhoavat vallalla ja voimalla ikään kuin elämä kaikessa monimuotoisuudessaan olisi heidän omaisuuttaan ja ohjauksessa.

Pienet eleet ovat merkityksellisiä. Yksi sellainen on näky, joka television välityksellä avautui olohuoneisiimme Rion olympialaisten avajaisista runsas viikko sitten. Maailman pakolaiset pääsivät osallistumaan kisoihin omalla joukkueella. Avajaisissa pakolaiset saivat osakseen suosionosoitukset, jotka vavisuttivat koko Maracanan stadionia.

Vietämme tänään täällä Karjasillan kirkossa yhteyden ja kiitoksen ateriaa. Tällä aterialla saamme tuntea yhteyttä Jumalan lasten maailmanlaajaan kiittävään yhteisöön. Kaikki mahtuvat samaan pöytään. Virren tekijä Jaakko Löytty sanottaa Jeesuksen läheisyyden ikävän ja kaipuun. Rukoilla jos en osaisikaan, mä ikävöidä häntä saan. Saan sairastaa mä sylissänsä, käy Herra meitä siunaamaan.